

Kartlegging av kilde-edelløvskog

Asker 2025

Terje Blindheim

Kartlegging av kilde-edelløvskog i Asker 2025

Forfattere: Terje Blindheim

Publisert: 17.04.2026

Antall sider: 15 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Blindheim, T. 2026. Kartlegging av kilde-edelløvskog i Asker 2025. Biofokus rapport 2026-052. 15 s. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Ullmose / Ramsløk / Hvit vedkorallsopp / Skarlagenvokssopp / Askebarkebille. Foto: Terje Blindheim

Biofokus rapport 2026–052

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-643-6

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus foretatt naturfaglige registreringer av utvalgte potensielle lokaliteter for naturtypen kilde-edelløvskog. Per i dag er vår kontaktperson hos oppdragsgiver Vilde Haukenes. Terje Blindheim har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for feltarbeid og utarbeiding av rapport.

Oslo, 17. april 2026

Terje Blindheim

Fra rik kildepåvirket sumpskog ved Nærsnes. Foto: Terje Blindheim.

Sammendrag

Rapporten *Kartlegging av kilde-edelløvskog i Asker 2025* er utarbeidet av Terje Blindheim på oppdrag for Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus. Formålet har vært å kartlegge forekomster av naturtypen kilde-edelløvskog i Asker kommune, som en del av oppfølgingen av gjeldende oppfølgingsplan for denne naturtypen.

Kartleggingen ble gjennomført over tre feltdager i august og oktober 2025, og bygget på eksisterende datakilder som Artskart, Naturbase, samt løsmasse- og berggrunnskart. Det ble brukt Miljødirektoratets kartleggingsinstruks og Natur i Norge (NiN 2.3) som metodisk rammeverk. Ramsløk ble benyttet som en viktig indikatorart for kildepåvirket og kalkrik skogsmark.

Sju vurderingsområder ble undersøkt. Kilde-edelløvskog ble påvist i fire av disse, og det ble totalt avgrenset seks naturtypelokaliteter etter Miljødirektoratets instruks. Disse omfatter fire lokaliteter med kilde-edelløvskog samt andre rike tresatte våtmarker. Flere områder viste betydelig menneskelig påvirkning, særlig gjennom hogst, grøfting og endringer i grunnvannsforhold, noe som gjør vurdering av tilstand og restaureringspotensial krevende.

Alle registrerte rike sumpskoger er rødlistet. Rapporten drøfter også endringer i Norsk rødliste for naturtyper 2025, hvor kilde-edelløvskog ikke lenger er en egen rødlistetype, men inngår i bredere kategorier av sørlig rik eller intermediær myr- og sumpskog. Dette har konsekvenser for framtidig kartlegging og forvaltning, ettersom skillet mellom treslag og grad av kildepåvirkning må ivaretas gjennom tilleggsparametere.

Artsmangfoldet var generelt moderat, men det ble gjort noen interessante funn, blant annet en ny lokalitet for ullmose. Nærnes-området peker seg ut som det klart viktigste området for våtmarkskvaliteter i undersøkelsen, og rapporten foreslår justerte vernegrenser her. Andre områder kan også ha verne- eller restaureringspotensial, særlig knyttet til løvskog på fastmark.

Rapporten gir et oppdatert og samlet kunnskapsgrunnlag for videre forvaltning, vern og eventuell restaurering av kilde-edelløvskog og tilknyttede naturtyper i Asker kommune.

Innhold

1	Innledning.....	6
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Oppdrag og undersøkelsesområde.....	6
2	Metode	8
2.1	Datainnsamling.....	8
2.2	Metode for naturtypekartlegging	8
2.3	Behandling av data og prosjektets produkter.....	9
3	Resultater.....	10
3.1	Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks	11
3.2	Rødlistede naturtyper	11
3.3	Artsmangfold	11
3.4	Vern	11
4	Diskusjon	14
5	Referanser	15

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

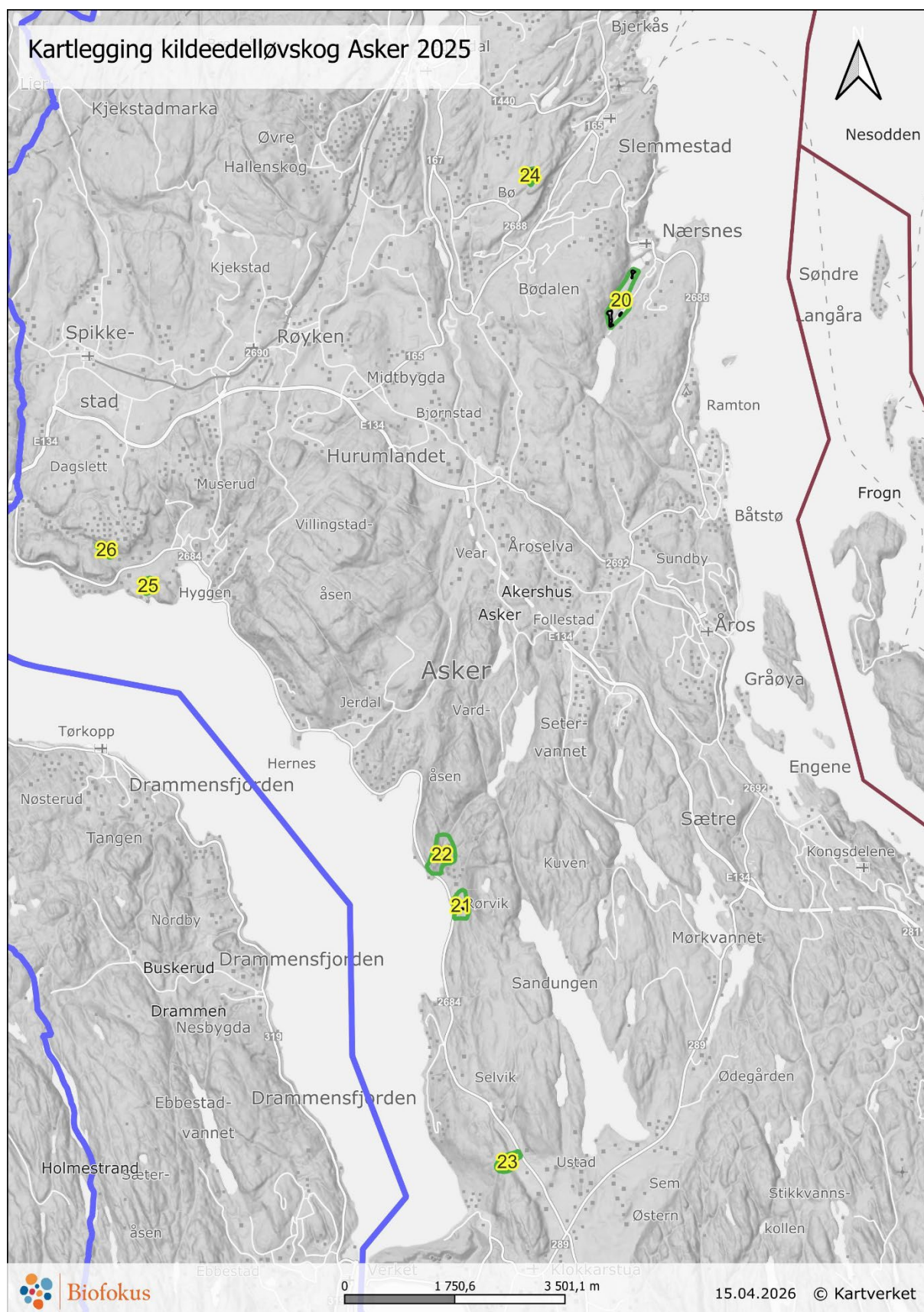
Prosjektet er gjennomført som en del av arbeidet med å følge opp oppfølgingsplan for kilde-edelløvkog. Det henvises til den innledende rapporten for kartlegging av denne naturtypen for en oversikt over bakgrunn, metodikk, beskrivelse av naturtypen og faglige utfordringer (Blindheim 2024).

1.2 Oppdrag og undersøkelsesområde

I løpet av tre feltdager i august og oktober ble et utvalg potensielle lokaliteter i Asker undersøkt for kilde-edelløvkog (Figur 1). Kartleggingen i 2025 har også tatt utgangspunkt i tidligere registreringer av typen og vi vurderte områder med funn av ramsløk som har vist seg ofte og opptre i tilknytning til rike kildeskoger.

Lokaliteten viser kilde-edelløvkog og høgstaude-edelløvkog i vurderingsområde nr. 25 (se Figur 1).

Figur 1. Kartlagte områder for kilde-edelløvsog i Asker i 2025. Nr. korresponderer med nr. i Tabell 1. Nummer 1-19 gjelder kartleggingen i 2024.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet 2024) basert på NiN2 (Halvorsen et al. 2015).
- Rødlistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken 2018)

Viktige datakilder

Artskart med funn av ramsløk og tidligere funn av kilde-edelløvskog og høgstaudeedelløvskog fra Naturbase ble i 2025 brukt som de viktigste kildene for å finne frem til de områdene som skulle undersøkes. I tillegg ble løsmassekart og berggrunnskart i tillegg til topografiske kart benyttet.

Feltkartlegging

Feltkartlegging ble gjennomført over tre dager i august og oktober.

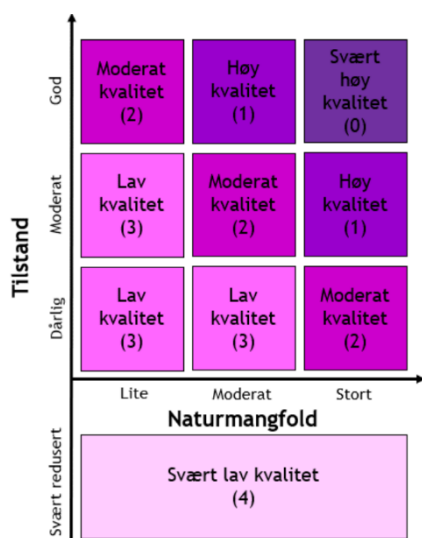
2.2 Metode for naturtypekartlegging

Kartlegging etter Miljødirektoratets instruks

Prioriterte naturtyper er kartlagt og beskrevet i henhold til siste versjon av Kartleggingsinstruks for kartlegging av Naturtyper etter Natur i Norge (Miljødirektoratet 2024). Lokalitetsbeskrivelser er gjort i tråd med denne, og oppsummerer variabler som er avgjørende for lokalitetskvalitet. Naturtyper er kartlagt i målestokken som er oppgitt i instruksene, og kartleggingsenhetene er i tråd med NiN versjon 2.3 i målestokk 1:5000 og 1:20 000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al. 2019; Bryn & Naas 2021). Undersøkellesområdene er definert av oppdragsgiver og digitalisert i bestillingsverktøyet NiN Prosjektinnmelding. Når et undersøkelsesområde først er bestilt, kan det ikke kartlegges på utsiden av disse grensene, selv om naturtyper fortsetter utenfor området. Etter bestilling kan et undersøkelsesområde senere utvides i samarbeid med oppdragsgiver, men arealet av det kan ikke reduseres.

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks beskriver kartlegging av Naturtyper etter Natur i Norge (NiN) slik kartleggingen utføres i oppdrag for Miljødirektoratet. Kartleggingen er en utvalgskartlegging, der kun arealene som tilfredsstiller kriteriene for en prioritert Naturtype etter Miljødirektoratets instruks skal kartfestes. Instruksene beskriver også hvordan den økologiske lokalitetskvaliteten til hver Naturtype fastsettes. Instruksene beskriver kartlegging av 111 Naturtyper, hvorav 83 er rødlistet i henhold til *Norsk Rødliste for Naturtyper* fra 2018 (Artsdatabanken 2018), mens 28 er fastsatt etter anbefaling fra en ekspertgruppe bestående av Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og NTNU Vitenskapsmuseet. Disse 28 har sentral økosystemfunksjon, som er nærmere beskrevet som naturtyper som er leveområder for truede eller nær truede arter, eller naturtyper som er viktige for mange arter (Framstad et al. 2019, 2020). Artsdatabanken og Naturhistorisk museum i Oslo

har deltatt som NiN-rådgivere i ekspertgruppa. Metoden for å vurdere lokalitetskvalitet er utarbeidet av en tilsvarende ekspertgruppe (Evju et al. 2017). All kartlegging som følger denne instruksjonen gjøres via NiN-app.

Figur 2. Metode for sammenstilling av lokalitetskvalitet slik denne er gitt av fig.8 i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks.

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks har tydelige definisjoner av hvordan alle naturtyper skal utfigureres basert på NiN-kartleggingsenheter, hogstklasser og rødlistestatus i rødlista for naturtyper (Artsdatabanken 2018). I tillegg finnes det forhåndsdefinerte kriteriesett for hvordan kvalitet for Naturtyper fremkommer (jf. fig. 8 i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks). For et område definert som en Naturtype etter instruksjonen vurderes først tilstand, og så naturmangfold. Om tilstand vurderes til svært redusert, skal ikke naturmangfold vurderes, og den samlede lokalitetskvaliteten blir automatisk svært redusert.

Viktige parametere som inngår i vurdering av tilstand er fremmedarter, aldersklasser i skog, spor etter ferdsel med tunge kjøretøyer, slitasje

etter menneskelige aktiviteter eller aktuell bruksintensitet, sistnevnte i kulturlandskapet. For naturmangfold er ofte parametere som areal, rødlistearter og dødvedmengde brukt i tillegg til artslistene med habitatspesifikke arter.

2.3 Behandling av data og prosjektets produkter

Ut over denne rapporten er artsdata publisert i Artskart og naturtypelokaliteter etter Miljødirektoratets instruks er publisert i Naturbase.

3 Resultater

I de 7 vurderingsområdene for kilde-edelløvskog ble det gjort funn av kilde-edelløvskog i 4 av dem med til sammen 4 naturtypeavgrensninger, se Tabell 1 og Kap. 3.1

Tabell 1. Oversikt over Vurderingsområder og funn av tresatt våtmark.

Nr	Kommentar	Funn av kildeskog	Annen våtmark	Vern	Påvirkning	Areal (daa)
20	Sumpskog avgrenset på noen nye lokaliteter. Store arealer i vest har en blanding av kalklågurtskog, høgstaudeskog og kildeskog i mosaikk med mye ramsløk. Mer funn av ullmose ett sted.	Ja	Ja	Ja, utvidet fra 2024	En god del påvirkning av varierende betydning for grunnvannsstand	180
21	Ravinedal i vest DN13 kartlagt, men ikke våtmark. Øvrige deler stort sett nylig uthogd, men en liten kildepåvirket lokalitet avgrenset. Vanskelig og vurdere om uthogd areal har kvaliteter, men det er kildepåvirka mark spredt.	Ja	Nei	Nei	Stor og negativ	86
22	Det ble undersøkt om naturreservatet (Sandungåsen NR) nord i undersøkelsesområdet kunne inneholde viktig kilde-edelløvskog, samt arealer sør for reservatet ble undersøkt. Høgstaudeskog og kalklågurt i reservatet, men lite tresatt våtmark.	Nei	fattig sumpskog	Nei, men grenser på eksisterende verneområde kunne vært justert noe i sør.	Ordinært skogbruk	175
23	Øvre del av ravinesystem som ser ut til å ha klare kildeskogskvaliteter med innslag av slakkstarr og svartor som spruter opp. Hele området sterk hogstpåvirket å vanskelig å vurdere. Det var sterk tåke på kartleggingstidspunkt. Potensial lenger nord langs bekken for kildeskog, men ikke undersøkt.	Nei, men mulig sterk påvirket	Nei	Nei	Stor påvirkning av hogst og kjøring i våtmark. Vanskelig å vurdere restaureringspotensial.	7
24	Utvidet eksisterende lokalitet som var kartlagt som rik sumpskog i østre del. Bør undersøkes videre nordover.	Ja	Nei, men rester spredt	Nei	Potensial for restaurering av kildepåvirket tresatt rik våtmark. Små flekker her og der som er påvirket av grøfting, hogst m.m.	31
25	Kun øvre deler av DN13 kilde-edelløvskog hadde kildeskogskvaliteter, der var det kartlagt høgstaudeedelløvskog etter MI. Ingen endringer gjort.	Ja	Nei	Kan muligens være aktuelt. Gammel hagemark med mye død ved og grove trær, inkl. forskriftseiker.	Noe grøftet og hogd i søndre del av DN 13 kildeskog.	29
26	Edelløvskog med mye grov osp, tidligere mer kulturpåvirket. En lokalitet kartlagt som kilde-edelløvskog ble vurdert å være lågurtskog, men med 100% dekning av skavgras.	Nei	Nei	Kan være aktuelt, men området som helhet ikke godt undersøkt. Mye verdifulle løvskogskvaliteter.	Lite negativt påvirket i nyere tid.	39

3.1 Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks

Det ble i 2025 avgrenset 6 naturtypelokaliteter etter Miljødirektoratets instruks, alle tresatte våtmarker i form av 4 lokaliteter med kilde-edelløvsog, en rik svartor strandskog og en rik svartorstrandskog. Fire lokaliteter ble avgrenset innenfor vurderingsområde nr. 20, én lokalitet i nr. 21 og én i nr. 24, se plassering på disse områdene i Figur 1, og nedenfor er link til faktaark for hver enkelt naturtypelokalitet i Naturbase presentert. Faktaark inneholder interaktivt kart og bilder i tillegg til registrerte parametere og tekstlige beskrivelser.

Nr. 20–Rik svartorstrandskog: <https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper?id=NINFP2610220155>

Nr. 20–Kilde-edelløvsog: <https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper?id=NINFP2610220154>

Nr. 20–Kilde-edelløvsog: <https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper?id=NINFP2610220151>

Nr. 20–Rik svartorsumpskog: <https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper?id=NINFP2610220146>

Nr. 21–Kilde-edelløvsog: <https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper?id=NINFP2610220145>

Nr. 24–Kilde-edelløvsog: <https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper?id=NINFP2610220144>

3.2 Rødlistede naturtyper

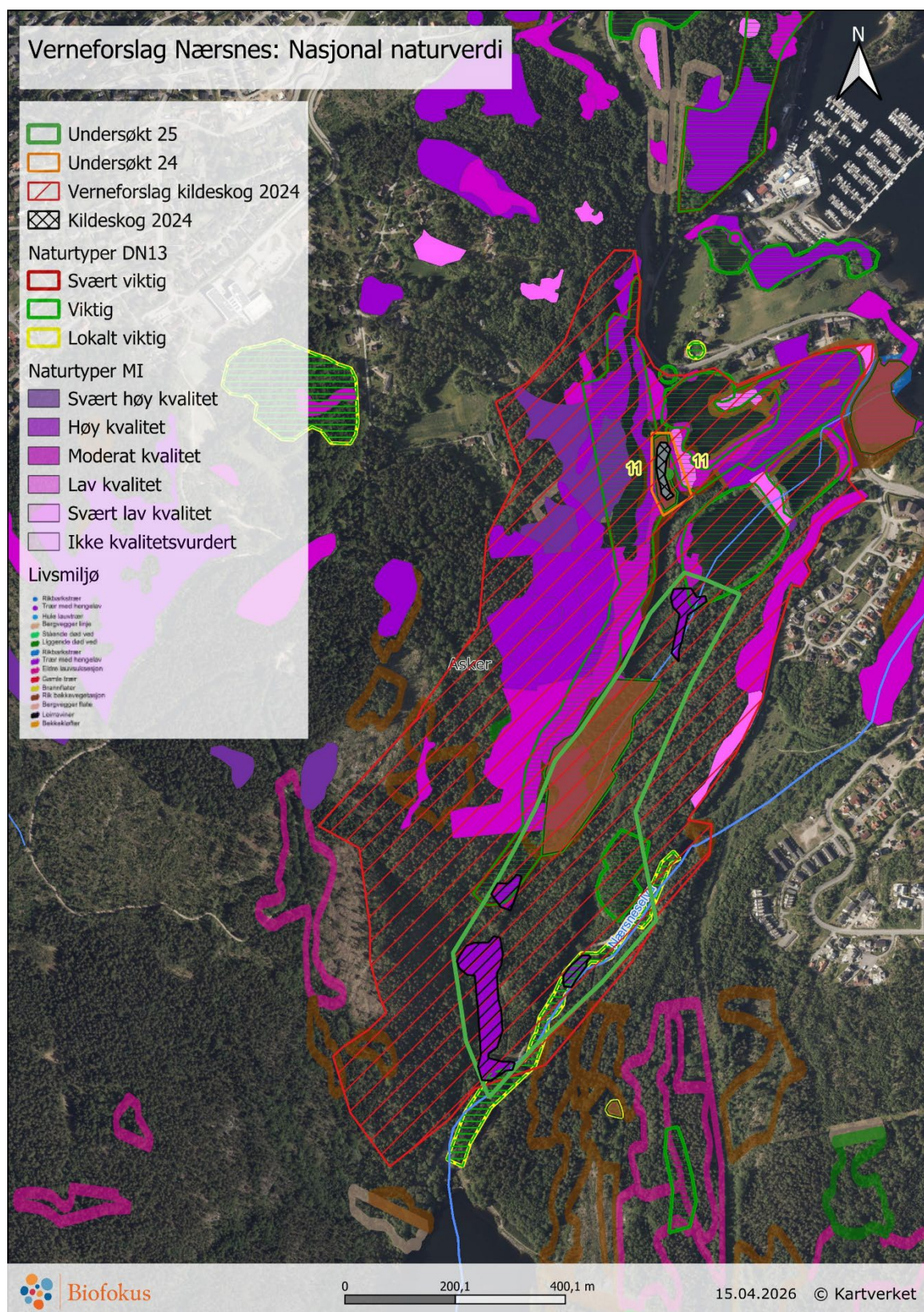
Norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken 2018) lister naturtyper og landformer som har risiko for å gå tapt fra Norge. Den er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fageksperter. Alle avgrensede rike sumpskog i denne undersøkelsen er rødlistet.

3.3 Artsmangfold

Det ble gjort få spesielle funn av rødlistede og andre arter. Ullmose ble funnet med en ny lokalitet ved Nærsnes og det ble registrert en del kildetilknytt karplanter.

3.4 Vern

Det er blitt påvist ytterligere våtmarkskvaliteter innenfor område Nærsnes. Ny grense er vist med rød skravur i Figur 3, tidligere avgrensning er vist i rapporten fra 2024 kartleggingene (Blindheim 2024). Nærsnes er det klart største og viktigste området med tanke på våtmarkskvaliteter som ble undersøkt i 2025. Øvrige områder kan ha verne kvaliteter men da med større fokus på fastmarksskogsmark, særlig løvskog, se Tabell 1.

Figur 3. Kartet viser med rød skravur et forslag til verneområde som omfatter viktige sumpskogskvaliteter. Kartleggingen i 2025 viser at verneområdet ved Nærnes hadde flere våtmarkskvaliteter enn tidligere kjent. I tillegg er det mange andre kvaliteter knyttet til kalkrik edelløvskog som kalklindeskog, rik barskog og ferskvannsmiljøer ved dammene i nord.

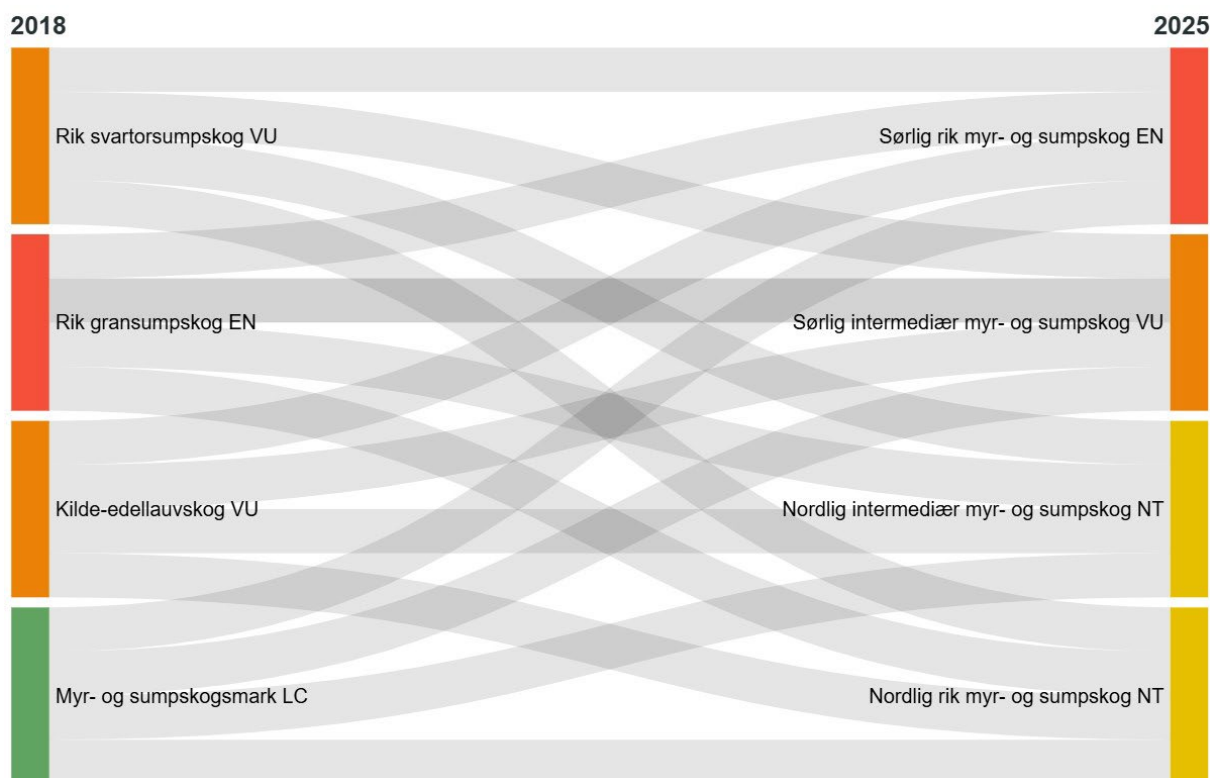

Figur 4. Rik kildepåvirket sumpskog med slakkstarr og ullmose innenfor undersøkelsesområdet i Nærnes.

4 Diskusjon

Undersøkelsene i 2025 viste at bruk av ramsløk som indikator for hvor det kan være kildepåvirket skogsmark var nyttig. Ramsløk er ofte knyttet til noe kildepåvirket mark og alltid knyttet til rik mark som lågurtskog, kalklågurtskog og høgstaudeskog, ofte i mosaikker med kildepåvirkede partier. Undersøkelsene viste som i 2024 at det kilde-edelløvskog og sumskog generelt er kartlagt ulikt av ulike kartleggere over tid.

Høsten 2025 kom det en ny rødliste for naturtyper (*Norsk rødliste for naturtyper 2025* 2025). I forrige rødliste for naturtyper (Artsdatabanken 2018) var kilde-edelløvskog rødlistet som en egen naturtype med status som sårbar (VU). Da var både kildepåvirkning og treslagsgruppe inkludert i typen og denne har vært brukt direkte i kartlegging etter Miljødirektoratets instruks og som det er laget oppfølgingsplan for. I den nyeste rødlisten for naturtyper er inndelingen basert på 1:20 000 målestokk i NiN-systemet, noe som har gitt en annen inndeling i rødlista typer. Som Figur 5 viser hører nå kilde-edelløvskog inn under den rødlista naturtypen sørlig rik myr- og sumpskog (EN) eller eventuelt inn under sørlig intermediær myr- og sumpskog (VU). De nordlige typene er ikke aktuelle i kombinasjon med edelløvtrær, men det finnes både intermediære og rike typer som har dominans av edelløvtrær. I Oslo og Viken vil det imidlertid trolig være den rike typen som dominerer. De to nye rødlista naturtypene som er aktuelle skiller ikke på treslag og inneholder både kildepåvirka typer og de som ikke er det. Kartlegging av typen vil derfor inkludere all intermediær og rik sumpskog i lavlandet (boreonemoral og sørboreal). Dersom man fremover ønsker å skille tresatt våtmark i ulike grupper basert på treslag og kildepåvirkning må man bruke disse tilleggsparemetere for å skille typene fra hverandre. Rødlista kartleggingsenheter kan ikke brukes direkte.

Figur 5. Plansje fra Artsdatabanken, rødliste for naturtyper.

5 Referanser

- Artsdatabanken. (2018). *Norsk rødliste for Naturtyper* 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter* 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken. (2023, august 11). *Fremmede arter i Norge - med økologisk risiko* 2023. <https://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>
- Blindheim, T. (2024). *Kartlegging av kildeedelløvskog i Oslo og Viken 2024. Biofokus rapport 2024-097. Stiftelsen Biofokus*. Oslo. (Biofokus rapport Nr. 2024–09). Stiftelsen Biofokus.
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Arnesen, G., Bendiksen, E., Jordal, J. B., Svalheim, E. J., Vandvik, V., Velle, L. G., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2019). *Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4, Artsdatabanken, Trondheim*.
- Bryn, A., & Naas, A. E. (2021). *Feltveileder for kartlegging av terrestrisk naturvariasjon etter NiN (2.3) – tilpasset målestokk 1:5 000 og 1:20 000, utgave 2 oppdatert mars 2022, kartleggingsveileder nr 2. Artsdatabanken, Trondheim*.
- Evju, M., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Johansen, L., Lyngstad, A., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2017). *Verdisetting av naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse. Forslag til metodikk. - NINA Rapport 1357: 1-172. NINA*.
- Framstad, E., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Erikstad, L., Johansen, L., Stabbetorp, O., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2019). *Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Forslag til kriterier for lokalitetskvalitet for reviderte naturtyper. NINA Rapport 1652. Norsk institutt for naturforskning*.
- Framstad, E., Blom, H. H., Brandrud, T. E., Bär, A., Johansen, L., Olsen, S. L., Stabbetorp, O. E., & Øien, D.-I. (2020). *Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Dokumentasjon av sentral økosystemfunksjon. NINA Rapport 1781. Norsk institutt for naturforskning. Norsk institutt for naturforskning*.
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L., & Lindgaard, A. (2015). *Natur i Norge - NiN. Versjon 2*.
- Miljødirektoratet. (2024). *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder (M-2209 Versjon 09.04.2024; s. 411)*. <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>
- Norsk rødliste for naturtyper 2025*. (2025, november 26). [Hjemmeside]. Norsk rødliste for naturtyper; Artsdatabanken, Norway. <https://lister.artsdatabanken.no/naturtyper/2025>. Nedlastet 16.04.2026

Biofokus

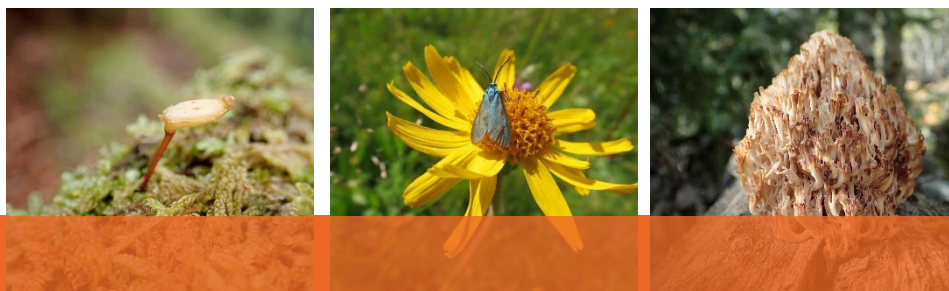
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2026-052
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-643-6

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no